نقش کانون های فرهنگی وتربیتی درکاهش آسیب های حاشیه نشینی برروی دانش آموزان: مورد منطقه تبادکان مشهد

سید جلال حسینی [۱]، امین بابادی [۲]

تاریخ دریافت: ۹۱/۱۰/۷
تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۱/۲۹

چکیده:

پژوهش حاضر به موضوع فعالیت های کانون های فرهنگی تربیتی و نقش آن بر کاهش ناهنجاری های دانش آموزان منطقه تبادکان(که یکی بزرگترین مناطق حاشیه شهر مشهد می باشد) از نظر معلمان پرورشی می پردازد.جامعه پژوهشی کلیه معلمان پرورشی منطقه تبادکان مشهد می باشد که تعداد آن ها در سال ۱۳۹۰ ، ۱۹۳ نفر می باشد که به صورت سرشماری (تمام جامعه آماری) مورد مطالعه قرار گرفتند.در این پژوهش از یک پرسشنامه نگرش سنج (لیکرت) محقق ساخته چهار درجه ای با ۵۶ عبارت استفاده شده است. پرسشنامه مذکور از اعتبار و روایی بالایی برخوردار است.(۰/۹۸ =ضریب آلفای کرونباخ). تحقیق حاضر از نوع تحقیقات بنیادی می باشد که باروش تحقیق توصیفی – پیمایشی به اجرا درآمده است.نتایج نشان می دهد که طبق نظر معلمان پرورشی منطقه تبادکان مشهد ، فعالیت های کانون های فرهنگی تربیتی با ۹۵ درصد اطمینان منجر به کاهش انواع ناهنجاری های دانش آموزان می گردد. در این پژوهش تمام گزاره های تحقیق (اهداف ، سوالات و فرضیات تحقیق) به صورت معنی داری مورد تائید قرار گرفت.

واژگان کلیدی

کانون های فرهنگی تربیتی ،حاشیه نشینی، ناهنجاری ها ، معلمان پرورشی ، منطقه تبادکان مشهد

---

۱. کارشناسی ارشد علوم وقران وحدیث و دبیرشورای عالی فرهنگی آستان قدس رضوی

۲. نویسنده مسئول:دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی دانشگاه فردوسی مشهد
Email:Aminbabadi54@gmail.com

مقدمه

اجتماعی کردن صحیح کــودکان و نوجوانـــان و آموزش مهارت های اجتماعی لازم به آنها همواره به عنوان یکی از اهداف عالیه نظام رســمی تعلیم و تربیت مورد توجه مربیان نیز بوده اســت و پر کردن اوقات فراغت دانــش آموزان و برنامه ریزی برای هدایت رفتــاری آنها از مهمترین وظایف معاونت پرورشی است.مدرســه هر چند از امکانات پرورشی برخوردار باشــد به تنهایی نمی تواند پاســخگوی نیازهای روانی کودکان و نوجوانان باشــد. برای رفع نیازهای دانش آمــوزان، آموزش و پــرورش وظایفی دارد کــه انجام آنها منجر به تربیت اجتماعی می گــردد. از جمله اجرای برنامه ها و فعالیت های کانون های فرهنگی تربیتی که در راستای فعالیت های فوق برنامه در رشــد اجتماعی و کاهش انواع ناهنجاری های دانش آموزان می تواند اثری مطلوب داشته باشد و بهبود و ارتقاء هر چه بیشــتر و بهتر سطح رشد دانش آموزان از جملــه اهداف این کانون ها می باشــد. به عبارت دیگر کانون های فرهنگی - تربیتی با برنامه ریزی و اجرای فعالیت های متنوع فرهنگی، هنری، علمی، ادبی، ورزشی ، فنی، مهارتــی و... در این خصوص نقش بســزایی دارند (مزروعی، ۱۳۷۶) .ناهنجاری هــای گوناگونی که امروزه در جامعه شاهد و ناظر آن هســتیم و در عرصه های اقتصادی ، سیاســی ، فرهنگی و اجتماعی و... ثبات و امنیت جامعه را به مخاطره انداخته اســت، پدیده نو ظهوری اســت که ما و بسیاری از ملت ها و جوامع ریشه داررا با تهدید مواجه کرده است اگر این ناهنجاری ها با توجیه عصر ارتباطات و تداخل فرهنگ ها به واسطه پیشرفت تکنولوژی رسانه ای ، جوامع دیگر را به صورتی کلی و غیر هدفمند تهدید کرده است، اما در جامعه این تهدید به شکلی کاملا هدفمند و سازمان یافته که سال ها پیش مقام معظم رهبری به آن اشاره کردند و در طی ســالیان گذشــته مکرراً خطر آن رابه مسئولین و مردم گوشــزد کردند فرهنگ اســت . تهاجم فرهنگی گسترده ای که نه تنها در بروز ناهنجاریهای فرهنگی بلکه در ســایر عرصه ها و امور حساس جامعه، از سیاست گرفته تا اقتصاد و لایه های گوناگــون اخلاق و رفتارهــای اجتماعی تأثیر گذاشته است . (فرقانی ، ۱۳۸۲).در سالهای اخیر تحقیقات متعددی دربــاره موضوعاتــی نظیر اختــلالات رفتاری ، ناهنجاریهــای رفتاری، ناهنجــاری اجتماعی —اخلاقی، بحران هویت، بزهکاری و نظیر آن صورت گرفته است. این تحقیقات پراکنده، صرف نظر از مسائل صوری و محتوایی، اعتبار درونی و بیرونی و غیر آن، واجد اطلاعات ذی قیمتی در خصوص بــروز ناهنجاری هاســت.از بعــد موضوعی، تحقیقاتی که در زمینــه ناهنجاری‌های دانش آموزان انجام شده است را عمدتاً می توان پنج دســته قابل تقسیم بندی نمود.

تحقیقاتی که در باره اثرات حاشــیه نشینی برمیزان عملکرد افراد انجام شده اند.

تحقیقاتی که در باره بزهکاری و هنجار شــکنی انجام شده اند.

تحقیقاتی که درباره ناهنجاریهای رفتاری — تربیتی دانش آموزان انجام شده اند.

تحقیقاتی که موضوع اصلی آن ها بحران هویت وتمایل به مظاهر فریبنده غرب است.

تحقیقاتی که دربــاره ناهنجاریهای قامتــی و آناتومی بدن دانش آموزان می باشند.

ناهنجاری ها و انحرافــات پدیده هایی چند عاملی و پیچیده اند. پیچیدگی ایــن پدیده ها از اضلاع و ابعــاد مختلف آن ها و هم چنین تعداد منابع متغییــر (عوامل ایجاد کننده آن ها) ناشــی می شــود. به همین دلیل علوم مختلف انسانی و اجتماعــی با رویکــرد هــای گوناگون به ایــن پدیده ها نگریسته اند. گاه عوامل زیســتی و فیزیولوژی، گاه عوامل روانشــناختی، گاه عوامل روانی —اجتماعــی، گاه عوامل اجتماعی و گاه عوامــل فرهنگی را در آن عمــده و تحلیل نموده انــد .آنچه که قطعاً می توان گفت آن اســت که همه مناظر تحلیلی فوق در جای خود درســت و قابل قبول اند. اما آنچه نباید از خاطر دور داشــت آن است که تاکید بیش از اندازه بر هریک از عوامل به معنی نادیده گرفتن عوامل مهم دیگری است که بدون در نظر گرفتن آن ابعاد، تبیین علمی به طور کامل میســر نخواهد بود. (علــی احمدی، ۱۳۸۵) .کانون های فرهنگی تربیتی برای رشد خلاقیت و نوآوری دانش آموزان و سامان بخشــیدن به خواسته ها و تلاشهای فرهنگی —هنری و اجتماعی آنان و راهبری این فعالیت ها برای حفظ ارزشــهای های اسلامی و ارتقاءسطح همکاری های جمعــی و ایجاد و تعمیق فرهنگ مشــارکت در امور و تقویت نهاد های مدنی تشکیل شده اند. این کانون ها سهم بسزایی در بارور سازی اوقات فراغت دانش آموزان ایفا می نمایند یکی از مولفه های سبک زندگی، اوقات فراغت است ، فعالیت هــای اوقات فراغت دوران نوجوانــی عموماً برای رفتارهای اوقات فراغت در دوران بزرگســالی بســیار مهم تلقی گردیده اســت (خواجه نوری و هاشــمی نیا، ۱۳۸۹) .آگینو و تیرسون۱ (۱۹۸۹) به نقل از خواجه نوری و هاشمی نیا (۱۳۸۹) معتقدند که اوقات فراغت تأثیر قاطعی بر رشــد اجتماعی و روانــی نوجوانان می گــذارد و منجر به کاهش فعالیت های بزهکارانه در بین نوجوانان می شود. متأسفانه در ایران بطور اخص مطالعات بســیار کمــی بر روی رابطه

اوقات فراغت و بزهکاری در بیـــن نوجوانان و جوانان انجام شــــده (همان) و بطور اعم پژوهش بسیار کمی در خصوص کانون های فرهنگی و تربیتــی و رابطه و تأثیر آن بر کاهش انواع ناهنجاریها ی دانش آموزان صورت گرفته است .

مطالعه حاضر به بررسی این ســـوال اصلی می پردازد که با وجود هزینه و صرف منابع جهت ایجـــاد و راه اندازی کانون های فرهنگی تربیتی در آموزش و پرورش تأثیر این کانون ها بر دانش آموزان بطــور کلی ومخصوصـــا کاهش انواع ناهنجاریهـــا ی آنان از نظر رفتاری اجتماعی ، جســـمی و... چگونه است ؟.بررســـی های روانشناســـان ، بعد از جنگ جهانی اول ، همراه با انتشـــار نظریه های زیگموند فروید[۱] درباره تفاوت های فـــردی ادامه پیدا کرد بـــا ورود به قرن بیستم جاذبه نظریه های فردی جرم کاهش یافت و به جرم بیشتر از دیدگاه روانشناختی نگریســـته شد روان شناسان، برای مقابله با جرم به روش های جدید مانند مشـــاوره روی آوردند. بازپروری مجرمان و آزادی مشـــروط زندانیان زیر نظر مددکاران و نمایندگان قوه قضایی و انتظامی به تدریج در کانون توجه قرار گرفت. (ســـخاوت، ۱۳۸۱) .مطالعات مایکل راتر [۲] و دوید اســـمیت[۳] (۱۹۹۵) نشـــان می دهد که اختلالات روانـــی —اجتماعی در دوران بلـــوغ افزایش می یابد و اوج آن در سن ۱۷ سالگی اســـت . این روند بعد از سن ۱۷ ســـالگی کاهش می یابد و در ۳۰ سالگی به شدت پایین می آید. راتر و اســـمیت ، نسبت جرایم پســـران و دختران را براســـاس گزارش های رسمی ، هشـــت به یک ذکر کرده است.ولی مطالعات اجتماعی درباره جرایم پسران و دختران این رقم را سه به یک نشان داده اســـت . علت این اختلاف آن است که در بررسی های اجتماعی جرایم ملایم را هم در نظر گرفته اند .

نتایج کلی این گونه مطالعات حاکی از آن اســـت که منحنی روند جرم در میان زنان و مردان شـــکل مشـــابهی دارد و در دوره سنی خاصی بالا می رود . هرچند اختلالات روحی در دوران بلوغ بیشتر است دلایل افزایش آن چندان روشن بیان نشده اســـت . آهنگ افزایش اختلالات مختلف نیز یکسان نیســـت . عبور از دوران بلوغ وورود به زندگی بزرگســـالی با دســـته ای تغییرات در این دوره ســـنی همراه اســـت مانند تغییرات دوران بلوغ ، آغاز روابط بـــا جنس مخالف ، میل به استقلال از والدین ، خروج از مدرسه ، شروع به کار در جامعه و تشکیل خانواده . مزروعی (۱۳۷۶) در پژوهشی مشخص نمود که از کل دانش آموزان شـــهر اصفهان تنها ده درصد تحت پوشـــش برنامه های کانون های فرهنگی —تربیتی بوده اســـت. وازاین تعداد تنها ۸/۱۲ درصـــد و از کل دانش آموزان پســـر ۳/۱۳ درصد در برنامه های کانون ها شرکت نموده اند که که نشـــانگر استقبال بیشـــتر دختران از برنامه های کانون ها می باشد.برنامه های هنری ، با ۵۰/۷ درصد و آموزشـــی با ۴۹/۳ درصد از استقبال بیشـــتری برخوردار بوده اند . بیـــش از ۸۵درصد دانش آموزانی کـــه در فعالیت ها و برنامه های کانونها شـــرکت می کننـــد معدل بالاتر از ۱۵ دارند. نتایج نشـــان می دهد که ۷۸ درصد، فعالیت های کانونها بر روی رشـــد اعتقادی دانش آموزان موثر دانســـته اند.۷۹/۲ در صد برنامه های کانونها بررســـی رشد اخلاقی دانش آموزان موثر بوده اســـت. ۷۰/۲ درصد بر روی رشـــد عاطفی دانش آموزان موثر بوده اســـت.۸۰/۸ درصد بررسی رشـــد اجتماعی و ۷۸/۴ درصد بر روی رشـــد فکری و۶۸/۳ در صد بر روی رشـــد جســـمی ۸۰/۸۶ درصد بر روی رشد همکاری دینی دانش آموزان موثر بوده اســـت. در پژوهشی دیگراکبـــری چرمیهنی (۱۳۸۱) مشـــخص نمود که دانش آموزان عضو کانون های فرهنگـــی —تربیتی به طور معنی داری از نظر اجتماعی رشـــد یافته تر از ســـایر دانش آموزان می باشـــند و این امر می تواند در اثر فعالیت دانش آموزان در کانون ها حاصل شده باشد.

(ســـخاوت، ۱۳۸۱). نظریه آنومی مرتون[۴] در ســـال ۱۹۳۸ انتشار یافت مرتون فاصله میان اهداف فرهنگی و راه های نهادی شده برای نیل به اهداف را زیر بنای افزایش آمار جرم می داند به دنبال او ، اووین[۵] و ســـاترلند[۶] (۱۹۴۹) ســـازمان اجتماعی و روابط حاکم بر آن را ریشه جرم معرفی کرد . او در مقابل کسانی که جرم را پدیده ای فردی یا روانی می دیدند ایستاد و اثر سازمان اجتماعی حرفه ای بازرگانان را به عنوان جرایم سفیدها بررسی کرد و اثر آن را در رفتار بازرگان نشان داده (باسیس[۷] ۱۹۹۳؛ ۱۶۷) رابرت اگنیو[۸] ناکامی در ارتقای اجتماعی مرتون را نوعی فشار ساختاری می داند ولی تنش های روانی را محـــدود به ناکامی در ارتقـــای اجتماعی زیر فشار موقعیت های منفی دیگری نیز قرار می گیرند
که برای مقابله با آن هـــا ناچار از قبول رفتـــار مجرمانه اند (لی لـــی ۱ ۱۹۹۵و ۶۶) .نظر یه نظـــارت تضعیف ، نظارت اجتماعی را حاصل نابســـامانی اجتماعی میداند و به همین دلیل ، عوامـــل نظارت درونـــی و بیرونی رفتار را بررســـی می کند از جمله پیشـــگامان این نظریه مـــی توان به آلبرت رایس۲ ، ایوان نای۳، واتز۴ ، رکلس ۵و تراویس هیرشـــی

1. Zigmond froid
2. Mikell Rater
3. Deivid esmit
4. Morton
5. oovin
6. satrland
7. basis
8. rabert agnive

۶اشاره کرد. (هگن ۷ ، ۱۹۸۵، ۱۶۴) علی احمدی (۱۳۸۵) در پژوهـــش بهترین نتیجـــه تحقیق ، ارایه گونه شناســـی جدیدی از ناهنجاریهای دانش آمـــوزان به ناهنجاری های الف –جســـمی روانی ب– تکلیفی –عرضی پ– اخلاقی –ســـلوکی ت –فرهنگی –هویتی اســـت..دراین مطالعه سعی شده است به ســـوالاتی درخصوص تاثیر فعالیت های کانون های فرهنگی– تربیتی بررشـــد اســـتعداد ها بالقوه دانش آموزان، تعمیق باور های دینی و اندیشـــه اســـلامی ، رشـــد و تربیت اجتماعی، انواع ناهنجاری هـــای رفتاری و بارور ســـازی اوقات فراغت دانش آمـــوزان منطقه تبادکان مشهد پاسخ داده شـــود.در مطالعه حاضرفعالیت های کانون های فرهنگـــی –تربیتی، متغیر مســـتقل؛ ناهنجاری های دانش آموزان، متغیر وابســـته ومتغییر های جنسیت ، سن، نوع آموزشـــگاه ، وضعیت تاهل ، میزان تحصیلات ، سابقه همکاری باکانون ها ، زمینه همکاری ، ســـابقه کاربه عنوان متغییرهای تعدیل کننده درنظرگرفته شد.

روش

تحقیق حاضر از نوع تحقیقـــات بنیادی می باشـــد . که با روش توصیفی پیمایشی انجام شده اســـت .جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش شـــامل کلیه معلمان ، مربیان و معاونان پرورشی منطقه تبادکان مشـــهد می باشد تعداد کل جامعه آماری ۱۹۳ نفر اســـت. از آنجایـــی که اگر تعداد جامعه مورد مطالعه چندان زیاد نباشد نمونه گیری ضرورت ندارد .(بازرگان و همـــکاران ۱۳۷۸) .در پژوهش حاضر بر اساس روش شـــمارش کامل افراد جامعه مورد مطالعه داده های مورد نیاز گرد آوری شد .که پس از جمع اوری اطلاعات ۱۰نفر ازجامع آمـــاری به دلیل ناقص ومخـــدوش بودن از تحلیل نهایی حـــذف گردید بنا براین حجـــم نمونه آماری ۱۸۳نفر درنظر گرفته شد.

ابزار اندازه گیری ابـــزار اصلی پژوهـــش در تحقیق حاضر شامل یک پرسشنامه نگرش سنج محقق ساخته چهاردرجه ای (گزینه ای) اســـت که برمبنای مقیـــاس لیکرت تنظیم شده است.و شامل ۵۶ عبارت بسته پاســـخ و یک سوال باز پاسخ می باشد که ۸ ، برای جلوگیری از گرایش پاسخ ها به میانه طیف ، حذف شده اســـت. ویژگی های فنی ابزار اندازه گیری نظیـــر روایی و پایایی یا بعبارت دیگر روایی ســـنجی پرسشنامه نگرش ســـنج، به روش داوری تخصصی اساتید صاحب نظـــر علوم تربیتی انجـــام پذیرفت ، ضمنـــاً پایایی بدســـت آمده برای پرسشـــنامه بر اســـاس آلفای کرونباخ معادل معادل a/۹۷ ۰ = محاســـبه گردیده که نشان دهنده اعتبار بالای ابزار جهت انجام پژوهش حاضر می باشد. ابزار اندازه گیری مذکور در یکی از گرد همایی دوره ای معاونان ،معلمان و مربیان پرورشی در محل اداره آموزش و پرورش منطقه تبادکان مشهد توزیع گردیدوبدین وسیله اطلاعات مورد نیاز جمع آوری گردید. پـــس از کد گذاری آنها ،داده ها به ســـامانه ی نرم افزاری spss ۱۶.ver وارد شد و مورد تجزیه تحلیل آماری قرار گرفـــت. به منظور تجزیه وتحلیل داده های آماری ، ازروشهای آماری توصیفی شامل فراوانی ، درصد شاخص های مرکزی (میانگین) و پراکندگی(انحراف استاندارد) از آمار استنباطی ،آزمون از نوع مقایسه میانگین با یک ادعا استفاده شـــده که میانگین هر پرسش پرسشنامه با میانه طیف (۲/۵)مورد مقایســـه قرار گرفت .ورگرسیون چندگانه استفاده شده است .

نتایج

بر اســـاس یافته های حاصل از متغیر هـــای تعدیل کننده که مبین ویژگیهای جمعیت شـــناختی پاســـخگویان است مشخص شده که تقریبا درصد ۴۰ پاســـخگویان مرد و ۶۰ درصد آنها زن می باشند .

این موضـــوع نقش تربیتی زنان را در زمینه های پرورشـــی مشـــخص می کند. بیش از ۹۱درصد آنـــان متاهل بوده اند و تنها ۷ درصد آنان مجرد بوده اند بیـــش از ۶۰ درصد آنان میانســـال و بالای ۳۵ سال ســـن داشته که نشـــان دهنده تجربه و پختگی آنـــان در امر پرورش می باشـــد حدود ۵۱ درصد آنان در مدارس دخترانـــه و ۳۴ درصد آنان در مدارس پسرانه فعالیت می نمایند که البته با نسبت جنسیت معلمان همخوانی دارد . حدود ۷۶ درصد آنان تحصیلات لیســـانس و بالاتر دارند کـــه حاکی از توان علمی نســـبتا مطلوب آنان دارد .نســـبت معلمانی که با کانونها همکاری داشـــته اند با آنان که همکاری نداشـــته اند برابر است (۴۷ درصد) بیشتر معلمانی که با کانون ها همکاری داشـــته اند این همکاری در زمینه های پرورشی بوده اســـت و نسبت کمی (۳ درصد) در زمینه های آموزشـــی با کانون همکاری داشته اند این موضوع نقش پرورشـــی کانونها را یاد آور می شود. متوسط سابقه آموزشی معلمان پرورشی ۱۵ سال است این موضوع با سن آنان همخوانی دارد و نشان می دهد که تقریباً معلمان با تجربه به سمت فعالیت های پرورشی سوق پیدا می کنند.

جداول ذیل نمایش درصد و مقایسه میانگین دیدگاه معلمان پرورشی در خصوص تاثیر کانونهای فرهنگی تربیتی بررشد اســـتعداد ها بالقوه دانش آموزان، تعمیق بـــاور های دینی و اندیشه اسلامی ، رشـــد و تربیت اجتماعی، انواع ناهنجاری های رفتاری و بارور ســـازی اوقات فراغـــت دانش آموزان منطقه تبادکان مشهدرا با میانه طیف (۲/۵)نشان می دهد.

جدول شماره۱

ردیف	گویه		کاملا موافق		موافق		مخالف		کاملا مخالف		بی پاسخ		میانگین	درجه آزادی df	t	معنی دار sig
			f	p	f	p	f	p	f	p	f	p				
۱	دانش افزایی	علم (ریاضی فیزیک ، شیمی و...)	۵۴	۲۹/۵	۸۱	۴۴/۲	۳۱	۱۶/۹	۱۰	۵/۵	۷	۳/۸	۲/۹	۱۸۲	۵/۳۷	۰/۰۰۰
		تکنولوژی و فناوری	۶۳	۳۴/۴	۷۹	۴۳/۲	۲۴	۱۳/۱	۵	۲/۷	۱۲	۶/۶	۲/۹۶	۱۸۲	۵/۷۵	۰/۰۰۰
۲	خلاقیت	ابتکار	۷۸	۴۲/۶	۶۴	۳۵	۲۹	۱۵/۸	۵	۲/۷	۷	۲/۸	۳/۱۰	۱۸۲	۷/۹۵	۰/۰۰۰
		کار آفرینی	۶۶	۳۶/۱	۵۸	۳۱/۷	۳۸	۲۰/۸	۷	۳/۸	۱۴	۷/۷	۲/۸۵	۱۸۲	۳/۹۷	۰/۰۰۰
۳	هوش شناختی	قدرت حافظه	۴۸	۳۶/۲	۷۸	۴۲/۶	۳۳	۱۸	۲	۱/۱	۲۲	۱۲	۲/۷۰	۱۸۲	۲/۲۱	۰/۰۲۸
		قدر درک مطلب	۵۱	۲۷/۹	۸۰	۴۳/۷	۲۹	۱۵/۸	۵	۲/۷	۱۸	۹/۸	۲/۷۷	۱۸۲	۳/۱	۰/۰۰۲
۴	هوش هیجانی (عاطفی)	خود آگاهی	۷۳	۳۹/۹	۸۳	۴۵/۴	۱۵	۸/۲	۳	۱/۶	۹	۴/۹	۳/۱۴	۱۸۲	۸/۷۱	۰/۰۰۰
		خود گردانی	۶۹	۳۷/۷	۷۸	۴۲/۶	۲۱	۱۱/۵	۴	۲/۲	۱۱	۶	۳/۰۴	۱۸۲	۶/۸۶	۰/۰۰۰
		اگاهی اجتماعی	۷۹	۴۳/۲	۷۳	۳۹/۹	۱۸	۹/۸	۴	۲/۲	۹	۴/۹	۳/۱۴	۱۸۲	۸/۴۹	۰/۰۰۰
		مهارتهای اجتماعی	۹۰	۴۹/۲	۶۷	۳۶/۶	۱۸	۹/۸	۱	۰/۵	۷	۳/۸	۳/۲۷	۱۸۲	۱۱/۰۱	۰/۰۰۰
۵	حس زیبایی شناختی	هنر	۹۸	۵۳/۶	۷۰	۳۸/۳	۷	۳/۸	۳	۱/۶	۵	۲/۷	۳/۳۸	۱۸۲	۱۳/۸۵	۰/۰۰۰
		ادبیات	۸۶	۴۷	۷۲	۳۹/۳	۱۵	۸/۲	۳	۱/۶	۷	۳/۸	۳/۲۴	۱۸۲	۱۰/۵	۰/۰۰۰
۶	مهاتها و توانایی روانی – تربتی نظیر تربیت بدنی	فعالیت های ورزشی ذهنی	۸۲	۴۴/۸	۷۲	۳۹/۳	۱۷	۹/۳	۲	۱/۱	۱۰	۵/۵	۳/۱۷	۱۸۲	۸/۸۲	۰/۰۰۰
		مهارتها و فعالتهای انفرادی	۸۱	۴۴/۳	۷۲	۳۹/۳	۲۲	۱۲	۴	۲/۲	۴	۲/۲	۳/۲۱	۱۸۲	۱۰/۷۴	۰/۰۰۰
		مهارتها و فعالتهای گروهی	۸۱	۴۴/۳	۷۱	۳۸/۸	۲۵	۱۳/۷	۱	۰/۵	۵	۲/۷	۳/۲۱	۱۸۲	۱۰/۷۴	۰/۰۰۰

ردیف	گویه		کاملا موافق f	کاملا موافق p	موافق f	موافق p	مخالف f	مخالف p	کاملا مخالف f	کاملا مخالف p	بی پاسخ f	بی پاسخ p	میانگین	درجه آزادی df	t	معنی دار sig
۱	احترام به حقوق دیگران	آگاهی و رعایت حقوق وآزادی فردی	۵۷	۳۱/۱	۹۴	۵۱/۴	۲۴	۱۳/۱	۳	۱/۶	۵	۲/۷	۳/۰۷	۱۸۲	۸/۸۱	۰/۰۰۰
		آگاهی و رعایت حقوق و آزادی اجتماعی	۶۱	۳۳/۳	۸۹	۴۸/۶	۲۰	۱۰/۹	۴	۲/۲	۹	۴/۹	۳/۰۳	۱۸۲	۷/۲۹	۰/۰۰۰
۲	بر قراری ارتباط با دیگران	رفع کمرویی	۸۷	۴۷/۵	۷۳	۲۹/۹	۱۴	۷/۷	۳	۱/۶	۶	۳/۳	۳/۲۷	۱۸۲	۱۱/۲۹	۰/۰۰۰
		تعامل مثبت و سازنده با دیگران	۸۷	۴۷/۵	۷۵	۴۱	۱۲	۶/۶	۳	۱/۶	۶	۳/۳	۳/۲۸	۱۸۲	۱۱/۵۷	۰/۰۰۰
		عضویت در انجمن ها و تشکل ها	۸۲	۴۴/۸	۷۸	۴۲/۶	۱۲	۶/۶	۴	۲/۲	۷	۳/۸	۳/۲۲	۱۸۲	۱۰/۳۲	۰/۰۰۰
		علاقه مندی به کار های جمعی	۹۵	۵۱/۹	۷۳	۳۹/۹	۸	۴/۴	۳	۱/۶	۴	۲/۲	۳/۳۸	۱۸۲	۱۴/۳۲	۰/۰۰۰
۳	همدلی، محبت به همنوع (نوعدوستی)	شرکت در فعالیت های خیریه	۷۰	۳۸/۳	۷۸	۴۲/۶	۲۶	۱۴/۲	۳	۳/۳	۶	۳/۳	۳/۱۱	۱۸۲	۸/۷۹	۰/۰۰۰
		آگاهی و احترام به ارزشهای انسانی	۷۱	۳۸/۸	۷۹	۴۳/۲	۲۲	۱۲	۴	۲/۲	۷	۳/۸	۳/۱۱	۱۸۲	۸/۵۳	۰/۰۰۰
		عشق و محبت به اطرافیان	۷۲	۳۹/۳	۸۲	۴۴/۸	۱۸	۹/۸	۶	۳/۳	۵	۲/۷	۳/۱۵	۱۸۲	۹/۴۹	۰/۰۰۰

ردیف	گویه	کاملا موافق		موافق		مخالف		کاملا مخالف		بی پاسخ		میانگین	درجه آزادی **df**	t	معنی دار **sig**
		f	p	f	p	f	p	f	p	f	p				
۱	گرایش به سوء مصرف مواد و داروهای روان گردان	۶۰	۳۲/۸	۵۶	۳۰/۶	۴۹	۲۶/۸	۱۲	۶/۶	۶	۳/۳	۲/۸۳	۱۸۲	۴/۲۰	۰/۰۰۰
۲	پرخاشگری، کنترل خشم	۴۹	۲۶/۸	۷۲	۳۹/۳	۴۶	۲۵/۱	۹	۴/۹	۷	۳/۸	۲/۸۰	۱۸۲	۴/۰۴	۰/۰۰۰
۳	بی جرأتی، افزایش جرآت ورزی	۶۱	۳۳/۳	۷۶	۴۱/۵	۳۰	۱۶/۴	۹	۴/۹	۷	۳/۸	۲/۹۶	۱۸۲	۶/۰۵	۰/۰۰۰
۴	اضطراب اجتماعی	۶۴	۳۵	۷۰	۳۸/۳	۳۴	۱۸/۶	۵	۲/۷	۱۰	۵/۵	۲/۹۵	۱۸۲	۵/۶۴	۰/۰۰۰
۵	افسردگی و انزوا طلبی	۶۷	۳۶/۶	۷۰	۳۸/۳	۳۳	۱۸	۷	۳/۸	۶	۳/۳	۳/۰۱	۱۸۲	۶/۹۱	۰/۰۰۰
۶	افت تحصیلی و ترک تحصیل	۴۹	۲۶	۶۴	۳۵	۴۸	۲۶/۲	۱۴	۷/۷	۸	۴/۴	۲/۷۲	۱۸۲	۲/۷۸	۰/۰۰۰

ردیف	گویه	کاملا موافق		موافق		مخالف		کاملا مخالف		بی پاسخ		میانگین	درجه آزادی df	t	معنی دار sig
		f	p	f	p	f	p	f	p	f	p				
۱	هدفمند سازی اوقات فرغت	۹۶	۵۲/۵	۷۱	۳۸/۸	۹	۴/۹	۲	۱/۱	۵	۲/۷	۳/۳۷	۱۸۲	۱۳/۸۰	۰/۰۰۰
۲	سازماندهی و تنظیم زمان اوقات فراغت	۹۹	۵۴/۱	۶۶	۳۶/۱	۸	۴/۴	۴	۲/۲	۶	۳/۳	۳/۳۶	۱۸۲	۱۲/۵۸	۰/۰۰۰
۳	جذاب سازی و مفرح سازی اوقات فراغت	۹۳	۵۰/۸	۷۲	۳۹/۳	۱۱	۶	۲	۱/۱	۵	۲/۷	۳/۳۴	۱۸۲	۱۳/۲۴	۰/۰۰۰
۴	غنی سازی و علمی نمودن اوقا ت فراغت	۹۵	۵۱/۹	۶۲	۳۳/۹	۱۶	۸/۷	۳	۱/۶	۷	۳/۸	۳/۲۸	۱۸۲	۱۰/۹۴	۰/۰۰۰
۵	برنامه ریزی اوقات فراغت در جهت رشد شخصی	۹۴	۵۱/۴	۶۶	۳۶/۱	۱۲	۶/۶	۴	۲/۲	۷	۳/۸	۳/۲۹	۱۸۲	۱۱/۰۶	۰/۰۰۰

نتایج نشـــان می دهد طبق نظرات اکثر معلمان پرورشی منطقه تبادکان، فعالیت هـــای کانونهای فرهنگی تربیتی زمینه های مناســبی را جهت رشـد اســتعداد ها بالقوه دانش آموزان، تعمیق باور های دینی و اندیشـــه اسلامی ، رشــد و تربیت اجتماعی، انواع ناهنجاری های رفتاری و بارور سازی اوقات فراغت دانش آموزان منطقه تبادکان مشـــهدرا فراهم می آورده و تاثیر زیادی در این خصوص دارد نتایج حاصل مبین آنست که آزمون آماری اطلاعات حاصله در سطح ۰/۰۵ معنی دار می باشــد به بیان دیگر با اطمینان ۹۵ درصد اکثر معلمان پرورشـــی موافق تاثیر فعالیت کانونها بر رشــد اســتعداد ها بالقوه دانش آموزان، تعمیق باور های دینی و اندیشه اســلامی ، رشد و تربیت اجتماعی، انواع ناهنجاری های رفتاری و بارور ســـازی اوقات فراغت دانش آموزان منطقه تبادکان مشهد دانش آموزان می باشند. در این مطالعه تمام متغیرهای پژوهشی جمعیت شناختی (متغیر های تعدیل کننده) مورد مطالعه قرار گرفته اســت تا از ایـــن رهگذر نقـــش و جایگاه در پژوهش روشن تر و شفاف تر گردد.

نفش متغیر های جنســیت ، وضعیت تاهل ، ســن ، نوع آموزشـــگاه ، میزان تحصیلات ، سابقه همکاری با کانون ها ، زمینه همکاری ، سابقه آموزشـــی بر نظر پاسگویان، از طریق تحلیل رگرســیون چند متغییـــری (چند گانه) به روش ورود همزمان[1] در بســته نرم افزاری SPSS. VER۱۶ موردآزمون قرار گرفته اســت.نتایج حاصل نشان می دهد که (جدول ۲) ضریب همبستگی چندگانه برابر R=۰/۲۱۷ است این مقدار نشان دهنده رابطه اندک متغیر های تعدیل کننده با نظر پاســخگویان در خصوص میزان اثر گذاری فعالیت های کانونهای فرهنگی تربیتی بر کاهش ناهنجاریهای دانش آمـــوزان (هدف تحقیق) است . ضریب تعیین بدست آمده R^2=۰/۰۴۷ و تعدیل شده آن عبارت است از R^2ad=۰/۰۰۳ این شاخص مبین این واقعیت اســت که ۰/۳ درصد تغییرات نظرات پاسخگویان (یعنی کمتر از یک درصد) در خصوص هدف تحقیق مربوط به متغیر های تعدیل کننده جنسیت، تاهل، ســن و... می باشــد و ۹۹/۷ درصد دیگر مربوط به متغیر های دیگری که تحلیل نشده و ناشـــناخته اند[1] می باشد . یعنی متغییـــر های تعدیل کننـــده در این پژوهش نقش چندان با اهمیتـــی در نظرات پاســخگویان در خصوص هدف تحقیق ندارند.

---
1. Enter

مدل	Rضریب رگرسیون	ضریب تعیین R^2	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد و برآورد
۱	۰/۲۱۷	۰/۰۴۷	۰/۰۰۳	۳۲/۸۰

جدول (۲) رگرســیون چند گانــه بین نظرات پاســخگویان در خصوص هدف تحقیق و متغیر هــای تعدیل کننده .نتایج تحلیل واریانس (جدول۳) نتایــج فوق را تایید می کند چرا که مقدار F بدست آمده یعنی نسبت متوسط واریانس رگرسیون به متوســط واریانس باقیمانده برابر با F= ۱/۰۸ که در سطح P= ۰/۰۵ معنی دار نمی باشد.

جدول شماره ٤ تحلیل واریانس نظرات پاسخگویان در خصوص هدف تحقیق و متغیر های تعدیل کننده

	ضرایب محاسبه شده		ضرایب استانداردشده	T	معنی داری
	وزن (B)	خطای استاندارد بر آورد	beta		
عرض از مبداء	۱۱۸/۳۰	۱۸/۸۹	–	۶/۲۶	۰/۰۰۰

جنسیت	۸/۰۳	۵/۶۴	۰/۱۲۶	۱/۴۲	۰/۱۵۶
تأهل	۸/۰۷	۹/۴۰	۰/۰۶۹	۰/۸۵۸	۰/۳۹۲
سن	۱/۰۴	۲/۹۶	۰/۰۲۷	۰/۳۵۰	۰/۷۲۶
نوع آموزشگاه	۲/۳۰	۳/۷۴	۰/۰۵۲	۰/۶۱۶	۰/۵۳۸
تحصیلات	۳/۵۹-	۳/۶۱	۰/۰۷۹-	۰/۹۹-	۰/۳۲۱
سابقه همکاری با کانونها	۱/۴۴-	۸/۱۳	۰/۰۲۶-	۰/۱۷۸-	۰/۸۵۹
زمینه همکاری	۳/۳۷	۴/۸۲	۰/۱۰۲	۰/۷۰۰	۰/۴۸۵
سابقه آموزشی	۰/۶۰۱	۰/۳۲	۰/۱۵۴	۱/۸۶۶	۰/۰۶۴

جدول ۵ ضرایب متغیر های تعدیل کننده در نظرات پاسخگویان

	مجموع مجذورات (۶۶)	درجه آزادی **DF**	مجذورات میانگین (**MS**)	**F**	معنی داری **sig**
رگرسیون پیش بینی شده	۹۲۸۰/۲۳	۸	۱۱۶۰/۰۳۰		
رگرسیون باقیمانده	۱۸۷۲۴۵/۰۸	۱۷۴	۱۰۷۶/۱۲	۱/۰۸	۰/۳۸۱
رگرسیون کلی	۱۹۶۵۲۵/۳۱	۱۸۲			

چنانکه ملاحظه می شــود متغیر تحصیــلات و زمینه همکاری بیشــترین وزن و اهمیت (ستون اول B) را در نظرات پاسخگویان در خصوص موضوع تحقیق حاضر دارد ۳/۵۹-=تحصیــلات و۳/۳۷=زمینه همکاری= B) و متغیر ســابقه آموزشــی کمتریــن وزن اهمیت ۰/۶۰=ســابقه همکاری B) را دارا می باشــد که هیچ یک از متغیر هــای تعدیل کننده معنی دار نمی باشــد. بنابر این مدل رگرســیونی معنی داری نمی توان ارائه کرد .بعبارت دیگر متغیر های تعدیل کننده ، در مجموع نقــش چندانی در نظــرات پاســخگویان در خصوص موضوع تحقیق ندارند.

بحث و نتیجه گیری

بر اساس نتایج بدســت آمده مشخص شــده ، جامعه آماری پاسخگویان در پژوهش حاضر که عبارت بودند از معلمان پرورشی منطقه تبادکان مشهد، معلمانی بودند با اکثریت خانم (۶۰ درصــد) و دارای ویژگیهای نظیر ۹۰ درصد متأهل ، بیشــتر آنان بزرگسالان (۶۰ درصد بالای ۳۵ سال) با تحصیلات بالای علمی (۷۶ درصد لیســانس به بالا) که نیمی از آنان در مدارس دخترانه مشغول به کار می باشــند (۵۰ درصد) و تقریباً نیمی از آنان مستقیماً یا کانون های فرهنگی تربیتی همکاری داشنه اند(۴۷/۵ درصد).

نکته مهم نتایج این است که این پاسخگویان معلمانی با ســابقه کار آموزشــی بالا و باتجربه می باشــند (با میانگین سابقه کاری ۱۵ سال) این ویژگیهای ذکر شده در خصوص معلمان مورد پژوهــش از این جهت حائز اهمیت است که نشــان می دهد پاسخگویان ما کسانی بوده اند که آگاهانه و با علاقه به کار پرورشــی مبادرت می نمایند و انســان هایی عاقل و بالــغ و با تجربه می باشند.

همچنین نتایج نشان داد که جامعه آماری مورد مطالعه در مجمــوع معتقدند کــه فعالیت هــای کانون های فرهنگی –تربیتی زمینه های مناســبی را جهت رشد و پرورش اســتعداد های بالقوه دانش آموزان نظیر دانش افزایی ، خلاقیت – هوش شناختی هیجانی و.... فراهم می آورد، این نتیجه با مطالعــات قبلی که در این زمینه انجام شده اســت همسو می باشــد خصوصاً پژوهش مزروعی، در پژوهش مزروعی مشــخص شده بود که فعالیــت در کانون ها ۷۰ درصد بر رشــد عاطفی دانش آموزان ۷۸/۴ درصد بر روی رشــد فکری دانش آموزان موثر بوده است.

همچنین طبق نظر معلمان فعالیــت های کانون های فرهنگــی تربیتی منجر بــه تعمیق باور هــای دینی و اندیشه اســلامی دانش آموزان می گردد. این نتایج با مطالعات قبلــی نظیر فلاح زاده و مزورعی همســویی دارد در پژوهش مزروعی مشخص شــد که فعالیت در کانونهای بر روی رشــد اعتقادی ۷۸ درصد دانش موثر بوده است و همچنین بر روی رشد اخلاقی ۷۹/۲ درصد دانش آموزان تأثیر داشته است.

نتایج نشان داد که فعالیت کانون های فرهنگی تربیتی طبق نظر معلمان بر روی رشد و تربیت اجتماعی دانش آموزان ، نظیر احترام به حقوق دیگران ، بر قراری ارتباط با دیگران ، همدلی و محبت به همنوع موثر بوده است. این نتایج همســویی زیادی با نظر جامعه شناســان و متخصصان تربیتی و نتایج پژوهش های گذشــته دارد بعنوان مثال ســخاوت (۱۳۸۱) نشــان داد که داشتن روابط عمومی مطلوب در محیط خانواده و مدرســه بر رشــد اجتماعی و دانش آموزان موثر است یا مزروعی نشــان داد که فعالیت در کانونها ۸۰/۸ درصد منجر به رشد اجتماعی دانش آموزان می گردد.

از نظر معلمان پرورشــی با اطمینــان ۹۵ درصد مورد تایید قرار گرفت. این نتیجه با مطالعات گذشــته و نظر متخصصان در حوزه های روانشناسی و جامعه شناسی همخوانی دارد.

نتایج پژوهش حاضر نشــان داد که فعالیت های کانون های فرهنگی تربیتی گونه های ناهنجاری های طبقه بندی شــده در مطالعه علی احمــدی (۱۳۸۵) را تحت تأثیر قرار می دهد و در کاهش انــواع ناهنجاریها طبقه بندی شده تاثیر می گذارد.

همچنین با نتایج پژوهش های رضایــی و همکاران (۱۳۸۵) ســید احمدی و همکاران (۱۳۹۰) در خصوص برطرف کردن هنجاری های اسکلتی و قامتی و دانش آموزان همخوانی دارد. نتایج بدســت آمده نشــان داد که فعالیت های کانون های فرهنگــی تربیتی در بارور ســازی اوقات فراغت دانش آموزان تاثیر دارد و باعث هدفمند ســازی ، ســازماندهی ، جذاب ، مفرح و غنی ســازی و برنامه ریزی بهتر و موثر تــر زمان و محتوای اوقات فراغت دانش آموزان می گردد.

بطور کلی می توان نتیجه گرفت فعالیت در کانون های

فرهنگی تربیتی فضای جدیدی بـــرای دانش آموزان ایجاد می نماید و مسیر رشـــد و پرورش و تربیت دانش آموزان را هموار تر می نماید، منجر به ســـهولت رشـــد دانش آموزان می گردد.
فعالیت در این کانون ها به دانـــش آموزان فرصت می دهد که توانائیهای خود را بروز دهند، اجتماعی شـــوند ، در مســـیر اهداف جامعه قرار گیرند ، شـــاد و بانشـــاط زندگی کنند. از تنش های جامعه مدرن در امان باشـــند ،تحر ک داشته باشـــند ، در مسیر تعلیم و تربیت اسلامی قرار گیرند و از همـــه مهمتر از انـــواع ناهنجاری های اجتماعی و روانی ، جســـمی ، هوشـــی ، رفتاری و... در امان باشـــند. این نتایج کمک می کند بـــا برنامه ریزی اصولی و در راســـتای تعلیم و تربیت اسلامی و با توجه به تمـــام ابعاد روانشـــناختی ، اجتماعی و... رشـــد همه ابعاد وجـــودی دانش آموزان را فراهم مـــی آوریم . آنها را دانش آموزانی متفکر ، صاحب اندیشه ، خلاق ، سالم و.... تربیت نمائیم و به جامعه اســـلامی ارزانی داریم و با دیدی بـــاز و نگاه امروزی به مســـائل، به تحقق اهداف تعلیم و تربیت کمک کنیم. همچنین با مشخص شدن میزان تاثیرگزاری کانون های فرهنگی تربیتی بر دانش آموزان منطقه تبادکان مشهد می توان بر مسائل ناشی از حاشیه نشـــینی و ناهنجاری های اجتماعی ناشی از آن فائق آمد. در تعریف حاشـــیه نشـــینی آمده است ((حاشیه نشینی)) خرده فرهنگی با مجموعه ای از ارزش ها و ناهنجاری هاست که در محل هایی با بهداشت کم ، با انحرافات اجتماعی و ویژگی هـــای دیگر ، از جمله انزوای اجتماعی همراه است. (کلینارد ۱، ۱۹۶۶)
با توجه به ویژگی های منطقه تبادکان مشهد و گستره جمعیتی آن و مســـائل اجتماعی مبتلا به آن ، پژوهش حاضر نقش زیادی در شناخت اهمیت و ضرورت وجود کانون های فرهنگی تربیتی و تاثیر آن بر دانش آموزان در این منطقه می نماید.
این پژوهـــش نیزماننـــد اغلب پژوهش های حـــوزه علوم انسانی با محدویت های مواجه بوده است:
محدودیت اساســـی پژوهش حاضـــر این بود کـــه بدلیل وسعت زیاد منطقه تبادکان مشـــهد و پراکندگی واحد های آموزشی دسترسی به معلمان پرورشی مشکل بود. بنابر این نیاز شد تا درفرصت مناســـبی با این معلمان ارتباط بر قرار نمود. فلذا با اســـتفاده از فرصت گرد همایی سالانه معلمان پرورشـــی و تجمیع همگی آنان در اداره آموزش و پرورش منطقه تبـــادکان ، اطلاعات مورد نیاز جمـــع آوری گردید. این محدودیت عمده منجر به طولانی شدن فرایند اجرای پژوهش حاضر گردید .
با توجه معنی داری ســـوالات و فرضیـــات تحقیق مبنی بر تاثیر فعالیت های کانون هـــای فرهنگی تربیتی بر کاهش انـــواع ناهنجاریها ی دانش آموزان، پیشـــنهاد می شـــود، اقداماتی در خصوص موارد ذیل صورت گیرد تا این فعالیت های اثر بخش تر گردد .
-اهداف و فعالیت های کانـــون های فرهنگی تربیتی مورد بازنگری قرار گیرد تا بیشـــتر با نیاز های دانش آموزان هماهنگ گردند .
جهت تربیت صحیح و ایده آل باید تمام ابعاد روانشـــناختی دانش اموزان مورد توجـــه قرار گیرد و در ایـــن بین یکی از وظایف مهم مربیان توجـــه به جنبه هـــای عاطفی دانش آموزان یعنی بعد انگیزشی و شـــکل دادن و پرورش انگیزه های مثبت و حذف انگیزه های منفی است .

منابع و ماخذ

خواجه نوری، بیژن ؛ هاشمی نیا، فاطمه (۱۳۸۹) رابطه اوقات فراغت و بزهکاری نمونه مورد مطالعه دانش آموزان دبیرستان شهر شیراز، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، بهار و تابستان سال هفتم ص ۵۷-۳۱.
رضایی، رضا و همکاران (۱۳۸۵) تاثیر میزان ناهنجارهای اسکلتی دانش آموزان هنرستان پسر فیروز کوه و ارتباط آن با فعالیت های ورزشی و عادت روزانه زندگی، فصلنامه پیک نور، سال چهارم، شماره ۳.
سخاوت، جعفر (۱۳۸۱)بررسی عوامل موثر بر ناهنجاریهای رفتاری دانش آموزان استان لرستان، مجله جامعه شناسی ایران، دوره چهارم ، شماره ۲، ص۵۵-۷۶.
سید احمدی، محمد (۱۳۹۰) ارتباط بین ناهنجارهای ستون فقرات با مولفه های حرکتی آزمون کپارت در دانش آموزان نارسایی حرکتی، مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سبزوار، دوره ۱۸، شماره ۲.
علی احمدی، امید (۱۳۸۵) فرد تحلیل و گونه شناسی ناهنجاری های اخلاقی —اجتماعی دانش آموزان در آموزش و پرورش ایران، فصلنامه تخصصی جامعه شناسی، سال دوم شماره ۲.
فرقانی، م د (۱۳۸۲) ریشه های هنجار ها و ناهنجار یها، ماهنامه شاهد جوان، شماره ۳۳۷، ص ۲۱.
مزروعی، حسین (۱۳۷۶) بررسی میزان تحقیق اهداف کانون های فرهنگی —تربیتی شهر اصفهان از دیدگاه دانش آموزان و مربیان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان.
اکبری چرمیهمنی، صغری (۱۳۸۱) مقایسه رشد اجتماعی دانش آموزان عضو کانون های فرهنگی با سایر دانش آموزان دوره متوسطه شهر اصفهان، مرکز تحقیقات معلمان اصفهان.**www.trc.isfed.org))**

Bassis,micheal etal (1993), sociogy mcgraw- hill Inc .149-177.
Clinard , marshal b.(1966) slum and community development. Newyork;the free press.
Hagen,john,(1985)modern Griminology.MC grow, Hill Inc.
Hirschi , Travis (1969) causes of selinquency. Berkeley; university of California press.
Lilly, robertet al. (1955) context and censequenes,sage publication .
Rutter , michael&david j . smith(1995) fsychosocial disorders in young people. john wily & sons.
Suther land, E.H , Thoy of differential association (1994), abook of readings sons Inc.1985.